

Dienas vidējās izpeļņas aprēķina formula summētā darba laika gadījumā

01.01.2015 spēkā stājušās spēkā izmaiņas Darba likumā. Izmaiņas cita starpā skārušas arī Likuma 75. punktu, kurā tiek noteikta dienas vidējās izpeļņas aprēķināšanas metodika. Lūk, citāts no Likuma jaunās redakcijas:

(4) ... Ja darbiniekam ir noteikts summētais darba laiks, dienas vidējo izpeļņu aprēķina, stundas vidējo izpeļņu reizinot ar vidējo nostrādāto stundu skaitu darba dienā, kuru aprēķina, pēdējo sešu mēnešu laikā nostrādāto stundu skaitu dalot ar kalendāra darba dienu skaitu (izņemot attaisnotu prombūtni) pēdējo sešu mēnešu laikā...

(5) Stundas vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu kalendāra mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar šajā periodā nostrādāto stundu skaitu.

Šeit redzams, ka mainījušies dienas vidējās izpeļņas aprēķināšanas noteikumi darbiniekiem, kuriem noteikts summētais darba laiks. Viņiem dienas vidējā izpeļņa tagad jāaprēķina, **pēdējo sešu mēnešu laikā nostrādāto stundu skaitu dalot ar kalendāra darba dienu skaitu.**

Svarīga piebilde: Likuma tekstā dienas vidējās izpeļņas aprēķināšanas formula darbiniekiem ar summēto darba laiku izskatās daudz sarežģītāka, nekā rakstījām mēs (dalīt algas summu ar kalendāro darba dienu skaitu). Tomēr mūsu vienkāršā formula matemātiski atbilst tai sarežģītajai formulai, kura aprakstīta Likumā (kāpēc tā vajadzēja darīt – lai paliek autoru ziņā).

Lai pārveidotu sarežģīto aprēķinu formulu vienkāršā, mums nācās atcerēties vidusskolas 5. klases matemātikas kursu. Tas nebija grūti.

Tātad, vispirms nosakām mainīgos lielumus, kas iekļauti m]ūsu uzdevumā:

D – dienas vidējā izpeļņa

X – stundas vidējā izpeļņa

Y – vidējais nostrādāto stundu skaits darba dienā

Z – nostrādāto stundu skaits

K – kalendāra darba dienu skaits

S – sešu kalendāra mēnešu darba samaksas kopsumma

Risinājums:

1. ...**dienas vidējo izpeļņu (D)** aprēķina, **stundas vidējo izpeļņu (X)** reizinot ar **vidējo nostrādāto stundu skaitu darba dienā (Y)**...

$$D = X \times Y$$

2. ...kuru aprēķina, pēdējo sešu mēnešu laikā **nostrādāto stundu skaitu (Z)** dalot ar **kalendāra darba dienu skaitu (K)**...

$$Y = Z/K$$

3. ...**Stundas vidējo izpeļņu (X)** aprēķina, pēdējo **sešu kalendāra mēnešu darba samaksas kopsummu (S)** dalot ar šajā periodā **nostrādāto stundu skaitu (Z)**.

$$X = S/Z$$

4. $D = X \times Y = S/Z \times Z/K = (S \times Z) / (Z \times K) = S/K$

Pārbaudīsim ar piemēru. Pieņemsim, mums ir šādi dati par 6 mēnešiem[^]

Mēnesis	Alga (S)	Darba dienas (K)	Nostrādātās stundas (Z)
1.	500	19	152
2.	500	22	176
3.	500	21	168
4.	500	23	184
5.	500	20	160
6.	500	20	160
Kopā :	3000 EUR	123	1000

$$S = 3000;$$

$$K = 123;$$

$$Z = 1000.$$

$$X = S/Z = 3000/1000 = 3$$

$$Y = Z/K = 1000/123 = 8.13$$

$$D = X \times Y = 3 \times 8.13 = 24.39 \text{ EUR.}$$

Tieši tādu pašu rezultātu iegūsim, dalot 3000 ar 123.

Secinājumi:

1. Dienas vidējā izpeļņa nav atkarīga no nostrādāto stundu skaita un vienkārši tiek aprēķināta, dalot algas kopsummu par 6 mēnešiem ar kalendāra darba dienu skaitu.
2. Darba likuma 75. panta jaunās redakcijas autoriem par grāmatvežiem nolaupīto darba laiku, kas patērēts liekiem nevajadzīgiem aprēķiniem, par sodu jāuzdod iziet atestāciju par algebrisko vienādojumu vienkāršošanu, kas paredzēta vidusskolas 5. klases matemātikas programmā.